Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 49. (10.724). Львів, субота 6. березня 1926. Почтові належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна одного примірника 20 сот.

## Німецькі кредити для СРСР.

Ще з кінцем минулого року не можна було навіть допускати такої можливости, щоби Німеччина дала СРСР довготерміновий кредит. Тепер справа цілковито змінилася. Недавно, бо минулого тижня, фінансова комісія німецького парляменту приняла проєкт частинних гарантій з боку уряду тих кредитів, що їх дає німецький промисл більшовикам. Німеччина дає свою гарантію на 60 відс. призначених для СРСР кредитів у сумі 300.000.000 нім. марок.

Сума 300 мільйонів має бути розділена так, що половина з них має бути сплачена з кінцем 1929 р. а друга половина з кінцем 1930 р. Більшовицьке представництво в Берліні веде тепер переговори з поодинокими фірмами в справі відсотків. Група вимагає 11 відс. а більшовики дають тільки 9. Цілу операцію можна вважати вже й тепер вдатною. Більшовики підуть напевно на уступки в справі відсотків, бо їм спішно одержати кредити, а парлямент напевно затвердить постанову фінансової комісії. Німеччина дає гарантії тільки під умовою, що кредити будуть використані на точно означені цілі. Для догляду за ужиткуванням кредитами покликується до життя окрему комісію. Чотиролітній кредит має бути вжитий на скріплення гірничого, нафтового і паперового промислу, а дволітні мають фінансувати доставу текстильних і сільсько-господарських машин.

Державна гарантія дається для тих кредитів виключно тому, що „при особливих умовинах радянського устрою" не можна булоб надіятися, щоби привагні промисловці зважилися дати радянському урядові такі великі і такі довготермінові кредити. На початку зазначили ми, що з кінцем минулого року про такі кредити для СРСР і про урядові гарантії для них з боку Німеччини не могло бути навіть мови. Щож вплинуло тепер на таку зміну?

Причиною того є перш за все теперішні відносини в німецькому промислі. Він не має належного збуту ні в себе ні за кордоном і тим самим спричиняє застій у виробництві та безробіття. Німеччина зважилася останніми часами на геройські засоби, щоби з тими явищами боротись, а в першій мірі з безробіттям. Вона почала цілий ряд робіт при будові та направі доріг, залізниць і т. п. Крім того в парляменті появилося було внесення на уділення урядових кредитів для промислу, щоби його поширити та скріпити. Та це булоб помогло мало, бо, як сказано, на вироби нема збуту ні на своїх ні на чужих ринках. На цих останніх збут неможливий, бо Німеччина не може видержати конкуренції инших держав з низчою валютою. Не було иншого виходу, як форсувати експорт у СРСР. У звязку з тим пішла Німеччина більшовикам на стрічу в справі кредитів і саме на ті кредити підуть до СРСР перш за все німецькі машини та всяке обурудування для радянських фабрик і підприємств. Отже кредити дістали більшовики завдяки переходовим трудноощам Німеччини на внутрішніх і закордонних ринках для свого промислу.

В цьому році найшлася Німеччина і фінансово в такому положенню, що може зважитися на кредитування СРСР. Кредитова політика державного банку і безперервний наплив американських кредитів до Німеччини відтяжили до тої міри фінансовий німецький ринок, що банки не мають змоги в сучасний мент безробіття і обмеження промислу розмістити свої засоби навіть на довші речинці. Вже понизилася відсоткова стопа державного банку і надіються на нові її обниження. Проте нічого дивного, що саме тепер вдалося більшовикам осягнути такі високі кредити в Німеччині.

Ціла та кредитова операція має, як бачимо, наскрізь господарський характер і позбавлена всякого політичного підкладу. Ця справа дала німецькій пресі нагоду підкреслити, що німецький уряд не вважає себе у своїх відносинах до СРСР звязаним льокарнськими трактатами в ніякому відношенню.

## Арґументи Німеччини

**Проти поширення Ради Ліґи.**

Канцлер Лютер виложив перед гамбурґським сенатом головні арґументи, які спонукують Німеччину домагатись постійного місця в Раді Ліґи виключно для себе. Німецькі делегати були весь час тої думки, що коли хтось робить заходи, щоби ввійти до нової організації, то ця організація лишається такою самою. Якщо правдою є те, що плян поширення Ради Ліґи є давній, тоді німецький уряд повинен би був знати про це заздалегідь, заки вніс прохання про участь у Раді. Як Німеччина уявляє собі плян поширення Ради Ліґи — про це вона не має ніяких даних, щоби висловитись уже тепер. Щойно коли Німеччина одержить постійне місце в Раді і познайомиться з подробицями організації Ліґи, тоді зможе заявитись у справі зміни її складу. Німеччина сподівається, що союзні держави не дозволять запропастити мирову працю останніх літ відмовивши Німеччині прав до її становища.

## Арґументи в користь Польщі.

**Польща в інтересі Німеччини.**

Визначний англійський публіцист і політик, Уілiям Стед помістив статтю в обороні Польщі перед Лігою Націй. Він є тої думки, що її участь у Раді була би корисною для цілости европейської політики. Нехіть Англії до Польщі є остраxом перед впливами Франції в Лізі, де Франція може здобути перевагу сильною латинських держав. Є в Англії оптимісти, які вірять, що Німеччина повинна погодитись з Польщею і глядіти на її розвиток, як на власний інтерес. Англія бачить ясно, що Німеччина хоче використати свою участь у Раді Ліґи для оборони власних інтересів. Англія але поставила спочатку справу участи в Лізі і тепер бачить, що її треба піддати ревізії, в користь участи Польщі в Лізі.



## На двох протилежних бігунах.

**Посередництво Франції.**

Як відомо, Німеччина стоїть на неприєднаним становищі, що ввійде до Ради Ліґи тільки одна, бодай покищо. З огляду на також неприєднане становище Польщі, яка безумовно домагається місця в Раді, Франція мусить виступати в ролі посередниці і переконувати Німеччину, щоби погодилась на сусідство Польщі. Польська преса не згадує нічого про те, чи таких самих заходів не вживатиме Франція супроти Польщі. Коли зважити, що крім Польщі є кандидатами на постійне місце в Раді ще й инші держави і мають на це неслабші арґументи, завдання головних держав, що захотять усіх задовольнити, стане щораз важше. Одною з перших суперниць є Еспанія, якої мовою, щодо чисельности, говорить у світі найбільше людей, після англійської.

## Недостача в українізації.

**Голос робітника в справі занедбання українізації серед робітництва на Україні.**

Харківські „Вісти" з 25. лютого принесли коротку замітку робкора Каневського п. н. „Перший камінь щодо українізації пролєтаріяту". Замітка цікава перш за все тим, що вийшла з під пера робітника, а далі й тим, як робітник (очевидно національно свідомий!) дивиться на українізацію серед робітництва та як її розуміє. Він пише:

„Справа українізації серед урядників уже майже покінчена. Не закриваючи очей, ми можемо сказати, що можливо, що навіть проти бажання деяких робітників, радянський апарат зукраїнізовано. Инша річ провести українізацію серед широких кол пролєтаріяту. Тут потрібно инших заходів, потрібна „виховавча робота". Директива партії щодо національної справи каже нам, що наблизити пролєтаріят міста до села, поріднити робітника з селянином, як найкраще, можна лише тоді, коли мова селянина стане мовою робітника. На Україні все більше виникають нові зукраїнізовані культурні установи. Більшість провінціяльної, а подекуди й центральної преси українізовано. Усю підготовчу чорнову роботу щодо українізації пролєтаріяту пророблено, зараз треба лише з відповідною амністю взятись до діла. Одним з чинників у справі українізації є друковане слово. Отже подивимося, що ми маємо в цій справі сьогодні. Робітники міста в більшости зрусифіковані, бо протягом віків їх виховували на російській мові. Коли ми поглянемо зараз на загальну передплату робітниками періодичної преси, то побачимо, що української тут дуже мало. Не будемо підшукувати причини того, а скажемо: головний чинник цьому є — відсутність популярної робітничої української газети. „Вісти" це всеж таки офіціяльний державний орган. Як зміст цієї газети так і мову розраховано на добре підготованого та свідомого читача, а крім того „Вісти" за мало освітлюють ті питання, що найбільше цікавлять робітників. Потрібна робітнича газета з простою, зрозумілою мовою. Це буде перший каменем в будові українізації пролєтаріяту".

Не всі наведені мотиви неуспіху українізації серед міського робітництва на Україні видержують критику, та всеж слід замітити, що робкор Каневський цілком правильно підкреслює, що на українізацію самого робітництва звертали там за мало уваги. Сама зовнішня українізація радапарату замало вистарчаюча, щоби український селянин повірив у її щирість, а вже цілком неприхильно настроює його до радвлади та до пропаґованої нею змички з робітником сам факт, що той робітник чужий для нього не тільки душею але й мовою. Наведений голос українського робітника дуже характеристичний. Він доказує, що само національно свідоміще робітництво бере собі глибоко до серця цю пропасть, яка ділить на Україні зросійщене робітництво від села і бажає лихо направити.

Яке свідоцтво убожества та яку обмеженість думки і яке плитке розуміння свого положення на Україні виявив у порівнання з Каневським инший представник робітництва, але того зрусифікованого, член одеського професійного союзу „Металіст" Микола Абрамович, пишучи до всеросійського старости Калініна благальне письмо, щоби той спасав Абрамовича і подібних йому від „великої несправедливости", якою для них є українізація. Наведемо за „Новим Часом" текст того листа:

„В Одесі перетягнуто струну: навіть на магазинах заміняють вивіски на українські, в установах примушують урядовців розмовляти з публикою по українськи. Школи, навіть ті, що їх удержують родичі власними коштами, одну по другій українізують. Словом Одеса „стоном стонет" тим більше, що по упливі речинця українізації грозять всякими карами за „русскую речь".

Лист кінчається окликом „Спасите Одессу, добрейший староста Земли Русской". Порівнавши Абрамовича з Каневським, мусимо ствердити, що це два суперечні типи, так як суперечними на Україні інтереси Українця і Москаля, дарма, що в даному випадку обидва вони робітники. Більше писати на ту тему не приходиться, бо світогляд Москаля на Україні ніколи не покоиться зі світоглядом Українця. Що для одного благодаттю, це для другого прокляттям. Щоби зукраїнізувати такого типа як Абрамович, на це замало навіть... популярної української газети для зросійщеного робітництва.

та поліційна влада поцікавилась знову цією справою при нагоді найденого пакету на голові п. Казимира Макольондри, дубка помешкового. Поруч нього живе батько вбитого. Знайшли у білім папері лежали вибухові матеріяли. Є це вже другий випадок такої знахідки: в січні такий самий найдений пакет п. Макольондра передав дотичній владі до розсліду. Влада, яка веде слідство, шукає звязку між смертю молодого Макольондри і спробами замаху на членів його родини. Є дві гіпотези: перша пачка, найдена на два тижні перед смертю студента, могла бути остерігаючим знаком, що його хотять вбити. Теперішня пачка може мати таке значіння у відношенні до інших членів родини. Друга гіпотеза така, що студент Макольондра належав до анархістичної організації або знав щось про неї і його вбили, в остраху, щоби її не видав. Але нащо підкладали її членам нову бомбу під невинних людей? Багато є таких простих запитів, на яких „нема простої відповіди. „Газета Поранна", що передає свої міркування в цій справі та обурюється, що справа є нерозяснена, кінчить таким закропом: „Будучи між будинками Макольондрів, ми ствердили, що родина вбитого спеціяльно підкреслює його близькі дружні взаємини зі Стеблицьким, який не розставався з покійним від ранку до пізної ночі і скрізь з ним ходив, аж несподівано після вбивства відрікся його, заявляючи, що взагалі не бачив його на протязі довгих днів і взагалі оминав його, при чому якнайбільше зневажливо висловлювався про особу та характер убитого, свого щирого друга. Це має своєрідний підклад у звязку з фактом, що Стеблицький є Українцем. Ще раз повторяємо: якби занятись найденими на ґрунтах Макольондрів вибуховими матеріялами та дослідити, чи вони не йдуть від саботажного-українських боївок або комуністичних організацій, то це могло би чимало причинитись до розяснення таємного злочину на личаківськім цвинтарі". Ясно та щиро. Скільки разів якась особа заплутана в таємну кримінальну справу має приятеля Українця, треба арештувати Українця, який є ниткою до клубка таємних організацій саботажистів!

— **Вломники, ще й громадяне.** Львів має честь, що на його землі користуваться „гостинними виступами" міжнародній вломник Роман Богдановиче. Він мав місцевих спільників, які допомогли йому ограбити в останніх часах Хату при вул. Яновській 5 і вул. Сонячній. (Злодії люблять екзотичні назви!) До цього гурта належали: Ян Петрус, Бронислав Пастушинський, Йосип Василик. Ян Петрус є громадянином міста Львова, бо має „реальність" і пару коней, якими возить жугля. Але ця праця була для нього за мало реальною і він почав возити по ночах своїми кіньми крадене добро. А що був надто великим паном і мав ще візника, то візник, позавдрівши мабуть лаврів свому господареві, видав його. Крім злодіїв арештували ще їх спільників, що відкуповували крадені предмети.

— **Що може одна людина?** Найбільше впливовою людиною в Німеччині є не Гинденбург, не міністр той або инший і не власник найбільших торговельних підприємств. Є ним голова трест 1600 німецьких часописів, бувший скромний радник у Познані Гуґенберг. Коли більш як половина німецьких часописів одержує інформації з одного джерела, то ясно, що такій силі пропаганди не в силі протиставитись віякий фінансовий чи політичний потентат.

— **Поширення радіо в Австрії** виявляється цифрою 250.000 зареєстрованих аматорів цеї приємної і корисної розривки, з того до 200.000 в самому Відні. Значить — кожний 10-ий Віденець має своє власне радіо. У Празі є до 50.000 власників радіоапарату.

— **З кіна.** В кіні „Лев" іде фільма „Пат і Паташон як міліардери". В кіні „Марусенька" російська трагедія на підставі повісти Толстого „Полікушка" в супроводі російського хору, складеного з 10 осіб.

— **Найкращим закінченням** цього карнавалу буде традиційна „Велика Маскарада" у „Народнім Домі" дня 6-го березня, з чотирома цінними нагородами за найкращі та найдотепніші маски. Вступ тільки за особистими запрошеннями, які можна одержати раніше в „Кооперативі Українського Театру", вул. Руська 18, I, від год. 9—1. 1258 1—1

**Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!**

## VIII. Сокільський здвиг у Празі

Здається, не так давно це було, як гостили наше сокільство на VI. здвизі в Празі 1912 р. Проти волі політичної нашої опінії станули ми вперше тоді поруч инших Славян у Празі і не потребували цього жалувати. Не дивлячись на „наші передвоєнні русофільські симпатії Чехів — нас приймали не тільки гостинно, але й відразу погодилися з тим, що ми дійсно щось окреме від „русских", а не видумка „австрійської марки". Ми осягнули це, що до нас ставилися як до Українців, не зважаючи на ріжного роду заходи галицьких, як і закордонних чорносотенців. Ми мали не лишень змогу приглянутися чеській сокільській роботі, але й культурному їх доробкові. Освідомлюючий вплив цей виявився й на російських соколах, серед яких було багато Українців з Києва, Полтави, Одеси, Харкова. Вони то відразу поскидали з себе російські однострої, зрозумівши, що в тій формі вже їм не по дорозі. І не можна тут не висказатися з признанням про такт проводу чеського сокільства, бо коли хотіли промовляти від „русских галицких дружин", то чеська сокільська президія станула на нашому становищи, в то, що їх не презентує відпорушник російського сокільства.

Саме цього року літом має відбутися VIII. Сокільський здвиг у Празі, який має бути заразом всеславянським. Чи він буде дійсно таким? — Мабуть ні. Бо треба знати, що т. зв. Всеславянський Союз тепер не є те, що було колись. Є це радше союз державного славянського сокільства, Сербів, (Югословянський Сокільський Союз), Чехів, Поляків, а в ролі гостей Росіян-емігрантів. Не належать туди болгарські Юнаки, бо їх патентовані Славяне не уважають за Славян. Не мають місця там і Хорвати, які старалися про місце письменно, бо вони не хотять зрезиґнувати з того, що вони все таки також такі Славяне, як і Серби і мають свій окремий від Сербів і Словінців Сокільський Союз і — по нашим вірцям — утворили в сільські гнізда. Українське сокільство донині не старалося про місце у Всеславянському Союзі, бо бачить на Хорватах, що це не на часі. Виринає питання, як поставиться Всеславянський Сокільський Союз до соколів, які туди не належать. Психіка т. зв. славянських державних соколів каже сподіватися, що на здвиг (не дивлячись на найліпшу волю чеського сокільства) не запросять ні нас, бо ми не на руку Полякам, ні Болгар та Хорватів, бо їх нерадо бачили б Серби. Лишається ще сокільство російське й українське на еміграції. Русскія мають велику охоту взяти участь, але тоді також треба допустити до участи й Український Сокільський Союз у Чехії, який має добрих змагунів і рефлектує взяти участь не лишень у змаганнях, але й виступити з вправами, народнім танком і станути до спільних вправ з иншими Соколами. Як це питання розвяжуть, годі передбачити.

Галицьке українське сокільство, не маючи донині запрошення, і не приготовляється до участи.

Плянується за це громадянська прогулька до Праги на час здвигу. Треба й нам приглянутися роботі чеського сокільства, побачити його великий розмах, поглянути на глибину праці й захопитися цею вічно живою організацією. Бо їй чеський нарід також багато завдячує, що вспів дійти до своїх теперішних верхин. Нам треба наглядно це бачити, щоб позбутися пересуду, що „Сокіл" чи „Січ" — це забавка. Треба набрати там власними очима переконання, що це також важні установи в житті нації, як читальні, кооперативи, а може ще важніші. По обчисленням комітету кошти прогульки разом з пашпортом після теперішнього стану золотого виноситимуть кругло 200 зол. У свій час комітет подасть певно близчі вказівки.

**Ст. Гайдучок.**

## Відозви й комунікати.

**В справі покінчення Шевченківських Свят у місяці березні.**

Комітет для вшанування 10-літніх роковин смерти І. Франка, в склад якого увійшли всі центральні культурно-освітні установи, звернувся з проханням до Т-ва „Просвіта" зарядити до всіх філій і читалень, щоби всі Шевченківські Свята покінчилися в місяці березні, а вже найдалі до половини місяця квітня. Це домагання признав Головний Виділ зовсім оправданим і тому шляхом цього комунікату звертає увагу на обставину великої ваги а саме на вшанування 10-ліття смерти І. Франка поставленням памятника на його гробі. Енергія нашого громадянства не може розпорошуватися, а мусить скупчитися в одному змаганні, щоб памятник на гробі Каменяра став живим ділом. Щоб це скупчення наступило, вказане Шевченківські Свята покінчити у вище означеному речинці. Це уможливить Комітетові видати свої зарядження вже з початком квітня. Зарядження будуть відноситися до самого свята як такого в самі роковини смерти й похоронів а далі до найважнішої справи, а саме будови памятника, який в біжучому році мусить вкрасити гріб І. Франка.

У Львові, дня 3. березня 1926.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові

*М. Галущинський,* голова. *В. Мудрий,* секретар.

**Присилайте передплату!**

## ✝ Посмертна згадка.

**Ольга з Копильчевичів Левицька,** вдова по архітекті, померла у Львові 21. лютого п. р. в 30. році життя. В. і. П. 1362

✝

**Д-р Лука Сафіян**

б. заслужений лікар, довголітній организатор повіту Копичинці, Гусятин, б. член повітової і громадської Ради в Копичинцях, член ріжних народніх Товариств помер дня 3 березня н. р. рано по коротікй і тяжкій недузі в 57 році життя.

Експортація тлінних останків на залізничний дворець у Львові до перевозу до Копичинець відбудеться дня 5. III. н. р. в год. 11. перед полуднем з дому жалоби вул. Кохановського 94, на яке запрошує знакомих

*Жена, син, рідня.*

✝

**ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ**

за душу

**бл. п. ІВАНА ГОЛЮКУ**

відбудеться в суботу 6. березня ц. р. в год. 8. рано в Успенській Церкві (вул. Руська) на котре запрошує

Рідня.

## ОПОВІСТКИ.

**Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.**

Львів. Саля Лисенка, Шашкевича 5.
6.III. год. 3·30 попол. Ціни о 30 проц. знижені. „Пан Твардовський". Вечером о год. 8. точно „Дибук", премєра.
7.III. год. 3·30 попол. Ціни о 30 проц. знижені. „Ревізор з Петербургу.
Прощальна вистава.
9.III. „Без вини винуваті", премєра.
Винники. Саля читальні „Просвіта".
7.III. вечером „Ревізор з Петербурга".
8.III. Ніч несподіванок і концерт.
Самбір. Саля „Сокола".
10.III. „Ревізор з Петербургу".
11.III. „Пан Твардовський".
12.III. „Без вини виноваті".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Ой не ходи Грицю" (прощальна вистава).
Борислав. Саля „Народного Дому".
13.III. „Дибук".
14.III. „Ревізор з Петербургу".
15.III. „Пан Твардовський".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).
Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 4—?

**Львівський Театр Союза Артистів під арт. пров. И. Стадника.** Перемишль Нар. Дім. Понеділок 8.III. „Монахи", французька комедія на 3 д. Гієра, вівторок 9.III. „Вовки" револ. драма на 3 д. Ролянда, среда 10.III. „Тайфун", песа на 3 д. Ленґеля, четвер 11.III. „Граф Люксембург", оперета на 3 д. Леґара. Білети в ціні від 3—1 зол. до набуття в Нар. Торговлі. 1—2

**Богородчанщина.** Дня 14. березня ц. р. точно о год. 2-гій попол. відбудуться в домі Філії Звичайні Загальні Збори Філії „Просвіти" із звичайним дневним порядком. 1355 1—1

## Дрібні оголошення.

**МАШИНІСТУ** прийме адвокат Глушкевич, Львів, вул. Валова ч. 14. 1352 2-2

**СПЕЦІЯЛІСТ** переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 8—10

**ОХОЧІ** до праці зголошуються письменно до „Краєвого Союза для хову й збуту худоби й безрог" у Львові, вул. Оссолінських ч. 15/І. Потребуємо організаторів на повіти, яких відповідно винагороджуємо. 1344 2—3

**ОКРЕМА** кімната для 2 панночок або панів з частинним удержанням від 15. березня. Відомість: Синдецьких 3. II. пов. на право. 1360 1—1

**ШКЛЯРСЬКА РОБІТНЯ** В. Стельмах, Львів, вул. Ліндого 3. виконує всякі шклярські роботи по низьких цінах.



**По думці ухвали Загальних Зборів з дня 30. листопада 1925 р. відбудуться**

**Надзвичайні Загальні Збори**

**Видавничої Спілки „ДІЛО",** кооперативи з обмеженою порукою у Львові дня 18. березня (марта) ц. р. в льокалі редакції „Діло", Львів, Ринок 10. II. пов. в год. 5. пополудні.

Порядок: 1) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів, 2) Вибір (7) сімох членів Надзірної Ради і трьох заступників, 3) Вибір Контрольної Комісії з трьох членів, 4) Зміна статуту § 8. 9. 13. 23. 42, 5) Внесення. — Львів, 1. березня 1926 р.

*Д-р Іван Куровець* вр. голова.
*Д-р А. Говикович* вр. секретар.

## Подяка.

Всім Вп. Товаришам, що безінтересовно взяли участь в хорі на похороні мого бл. п. Батька, а Вп. Панам Панькові і Войтовичові за зорганізування хору, складаю щиру подяку. **Іван Кулик.** 1326 1—1

**II. Звичайні Загальні Збори**

**Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові** відбудуться в пятницю 19. березня 1926. о год. 5-ій попол. в льокалі Коопер. Банку „Земля" у Львові, Ринок 43.

Денний порядок:
1) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів.
2) Звіт Управи.
3) Звіт Ревізійної Комісії.
4) Вибір 6-ох членів і 2-ох заступників членів Управи в місце вильосованих і уступивших.
5) Вибір Ревізійної Комісії.
6) Реферат З. Пеленського про еміграцію.

Тимсамим не відбудуться Збори, скликані на четвер 11. ц. м.

За Управу:
*О. Василь Томович*
1295а) 1—1 заст. президента.



За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" Друкарня Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

мечччини в Раді Ліги, є питання, чи Німеччині обіцяли постійне місце в Раді як єдиній державі, чи про поширення Ради говорили в думкою також про інші держави. У цьому пункті сказав розумне слово орган південно-африканської домінії „Ранд Дейлі Мейль“: „Коли Ліга стане центром інтриг або нагодою пересварів між народами, тоді Південна Африка та інші домінії будуть приневолені поважно надуматись над своєю участю в Лізі. Коли французька преса каже нам, що промова сера Чемберлена „є доказом повної гармонії між Бріяном і сер Чемберленом“, то ми природно лякаємось, що було між ними якесь потайне порозуміння“. А потайні порозуміння є виключені в тій новій дипльоматії, яку вони хотять вести під знаком Льокарна.

## Передвиборчі пастівки.

**Зміна виборчої ординації до сойму і сенату. — Наради хлопськоно-польського „інтернаціоналу“. — Льокарно і „меншости“.**

— Сойміовий Клюб християнсько-національний (дубацьки) вніс в середу (3. п. м.) проєкт про зміну виборчої ординації до сойму і сенату. На основі цього проєкту число послів повинно бути зменшене з 444 на 324, а ціла Польща малаб творити один виборчий округ. Була би задержана пропорціональність з допущенням виборчих блоків між поодинокими партіями на основі кількости голосів, відданих на кандидатів тих партій. Одначе партії, що не осягнули 100000 голосів, булиби виключені від здобуття мандатів; їх голоси булиб вважані розпорошеними. Такі самі принципи обовязувалиб при виборах до сенату. Ендеки вимагають від уряду, щоби не пізніше пів року предложив законодатним тілам проєкт виборчої ординації до сойму і сенату, спираючи його на дубацькі принципи.

Таким чином народові християне, які є ідентичні з нашими передвоєнними „подолянами“, бажалиб сучасну Польщу перемінити в один великий фільварок.

Новозорганізоване „Стронніцтво Хлопске“ (бриляші та визволенські і оконьські сецесіоністи) відбуло свій перший зїзд, на якому явилося 120 делегатів з 86 повітів. Програмовий реферат виголосив голова клюбу пос. Ян Домбський. Опісля відбувалася дискусія. Хлопські сторонники уважають, що господарська криза в Европі і в Польщі є впливом надмірних видатків на бюрократію і мілітаризм. Ті видатки можна зменшити створенням Зєдинених Держав Европи. Льокарнські умови — на їх думку — не забезпечують европейського мира і кривдять Польщу. Одержати мир можуть тільки селяне, які повинні при допомозі відповідних міжнародних селянських організацій змагати до наладження добрих взаємин між народами.

„Строн. Хлопске“ заповідає витворення й піддержування добрих взаємин з українськими й білоруськими селянами та обіцює піддержувати їх домагання аж до територіальної автономії включно, якщо вони не суперечать державній цілости Польщі. „Строн. Хлопске“ буде боронити республиканізму і парляментаризму в Польщі, та поборювати всякі диктаторські прояви. Уряд повинен спиратися на селянських і робітничих партіях. Теперішній уряд мусять хлопи поборювати. Сойм повинен бути негайно розвязаний і повинні бути переведені нові вибори. Бюджет держави повинен бути зменшений. „Строн. Хлопске“ буде змагати до того, щоби всіх селян в Польщі обєднати в одній партії, а в соймі створити один спільний селянський клюб. Головою партії вибрано пос. Валенона, заст. голови: пос. Плюту, Стапінського, пос. Шафранського і пос. Татарчука, а секретарями: пос. Дідуха і пос. Павловського.

В дискусії над льокарнськими умовами пос. Перль порушив теж політику Польщі у відношенні до непольських народів: „Не можна заключувати трактату, що змагає до примирення і порозуміння, до полагоди всіх спорів на основі арбітражу, безпосереднього порозуміння чи осуду Ліги Націй, а одночасно вести політику шовіністичного підюджування, політику внутрішнього ракатизму. Справа національних меншостей віддавна є Ахілевою пятою польської політики і та справа нераз виявляла свої шкоди в нашій міжнародній політиці. А сьогодні, коли Німеччина входить до Л. Націй, між іншим з явним наміром занятися справою нац. меншостей, сьогодні справа нац. меншостей є у нас важнішою, як коли-небудь, є не лише нашою внутрішньою справою, справою нашого демократичного розвитку, але справою успішности нашої міжнародньої політики. З жалем слід ствердити, що в тій справі реально нічого не зроблено, а поспіх час приглядає, потреби є вагі. Тут слід ствердити, що польський уряд не виконав своїх зобовязань, які затягнув на міжнародній ґрунті у відношенні до Сх. Галичини“.

Як бачимо, то всі польські партії ріжними способами і засобами приготовляються до виборів.

## Преса на Україні.

**Число ґазет і їх тираж.**

На Україні розходиться у великій скількости московська преса, перш за все „Известия“ і „Правда“. Крім того виходить і на Україні багато газет російською мовою. І вони мають більше розповсюдження ніж українські газети.

В найбільшій скількости друкуються на Україні такі російські газети: в Харкові „Коммунист“ 80.000 примірників, „Пролетарий“ 54.000 прим. З українських газет виходять у Харкові „Вісти В. У. Ц. В. К.“ в 20.000 прим. і „Червона Армія“ в 11.000 прим. В Києві виходить українська „Пролетарська Правда“ в 50.000 прим. Вона має найбільший тираж споміж усіх українських газет. По них йдуть провінціональні газети: в Бердичеві — „Радянський Шлях“ в 1.700 прим.; в Черкасах — „Шлях Революції“ в 1.700 прим.; в Умані — „Робітничо-Селянська Правда“ в 4.800 прим.; в Житомирі — „Радянська Волинь“ в 2.000 прим. і „Селянська Біднота“ в 2.000 прим.; в Одесі — в російській і українській мовах „Известия“ у 38.000 прим.; в Єлисаветграді — „Червоний Шлях“ у 4.000 прим.; в Катеринославі — „Зірка“ у 2.400 прим.; в Полтаві — „Більшовик“ у 6.000 прим.

Поза тим у далеко більши скількости виходять ще: в Харкові — „Харковский Пролетарий“ у 10.200 прим.; „Вечернее Радио“ в 10.000 прим.; в Києві — „Молодой Большевик“ у 10.000 прим.; в Бахмуті — „Кочегарка“ в 39.200 прим.; в Таганрозі — „Красное Знамя“ у 5.000 прим.; в Сталіні — „Диктатура Труда“ у 5.000 прим.; в Шахтах — „Красный Шахтер“ у 7.000 прим.; у Катеринославі — „Звезда“ в 23.000 прим.; в Херсоні — „Херсонський Комунар“ у 4.000 прим.; в Чернигові — „Красное Знамя“ у 3.500 прим.; у Винниці — „Раб. крест. Газета“ в 3.000 прим.

В Харкові виходить по болгарськи — „Серп і Чук“, по жидівськи — „Молода Гвардія“; в Києві виходить по жидівськи „Комуністичне Фон“ в 2.500 прим.; в столиці молдавської Республики Балті виходить по українськи, російськи та молдавськи „Плугаруя Рош“. Щоденних польських часописів на Україні немає. В Києві виходить польський тижневик „Штандар Поюера“.

Все те, що ми навели — це щоденники. Крім цього виходить на Україні досить тижневиків переважно українською мовою, призначених для селян.

Для порівнання наведемо ще деякі дані про пресу в Російській Федеративній Республиці. Найбільше поширеним щоденником є московські „Известия“, що виходять у 500.000 примірниках. По них йде московська „Правда“, що появляється у 420.000 прим. Далі йдуть „Экономическая Жизнь“ у 40.000 прим.; „Красная Звезда“ в 25.000 прим.; „Вечер. Москва“ у 22.000 прим.; „Труд“ у 45.600 прим. У Ленінграді виходять „Известия“ в 23.000 прим. і „Ленинградская правда“ в 131.000 прим. Крім цього виходить там маса газет по провінціональних містах.

Для цікавих подамо ще й те, що на Білорусі виходить три тижневики, а то: „Совецкая Білорусь“ у 6.200 прим. по білоруськи; „Звезда“ у 19.500 прим. по російськи; „Młot“ у 1200 прим. по польськи. Усіх газет виходить у СРСР. понад 500. З того російською мовою друкується аж 430, а тільки 70 мовами інших націй.

З повищого видно, що на Україні найменше читачів обслугують українські щоденники. Натомісць засипана Україна російськими місцевими і московськими газетами. А що щоденники розходяться переважно по містах, то це характеризує яскраво теперішній національний склад тих міст.

## Біржа.

Америк. дол. 7·78 — 7·80 канад. дол. 7·55 — 7·60, чеські кор. 0·23·20 — 0·23·33, леї 0·3·00 — 0·3·20, франко фр. 0·28·00 — 0·28·32, фр. швайц. 1·42 — 1·48, англ. фунти 35·50 — 36·00.

**Золото.** 20 кор. 29·80 — 30·20, 20 франк. 27·40 — 27·80; 20 марк. 34·80 — 35·20; 10 руб. 38·20 — 38.30.

**Срібло.** Австр. кор. 0·62·00 — 0·62·50, 5 ав. кор. 3·24 — 3·30, флорени 1·62 — 1·65, рубл. 2·60 — 2·70, рубель дрібним сріблом 1·30 — 1·35.

Пшениця колсва в 1925 р. 36·00 — 35·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50 — 25·50, ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 22.50 — 23·00.



## ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

**Наради Вітоса.**

В четвер у мешканні Вітоса були строго довірочні наради президії клюбу Песта і мужів довіря партії. Наради торкалися справи розвязання сойму і відношення до коал. уряду. Як прийдуть вісти з Женеви, 17. III., виявлять усі дотеперішні ухвали.

**Пос. Ґрінбавм у жид. колі.**

Пос. Ґрінбавм вислав до нового през.са жидівського кола Гартгласа лист із повідомленням, що ставиться до його розпорядимости. Тимсамим зголосив поворот до жид. кола.

**Експозе Чемберлена.**

У палаті громад Чемберлен в експозе заявив, що хоч В. Британія прихильна принціпови поширення Ради, то не бажає собі, щоби прийняттю Німеччини могло щось станути на перешкоді. В. Британії залежить дуже на тім, щоби вдержалися льокарнські пакти. Зрештою англ. делеґати до Женеви не одержали ще оконечних інструкцій у тій справі.

**Вандервельд одержав свободу ділання.**

Вандервельд заявив у палаті, що побільшення постійних місць у Раді мусіло би потягнути за собою небезпечне зменшення впливу Ради. Занадто численний склад Ради утруднював би їй вести наради. Мін. додав, що бажав би мати свобідні руки в Женеві й не бути обтяженим категоричним мандатом. Тому не хоче займати становища в цій справі перед виїздом до Женеви.

У дискусії над заявою Вандервельда промовляв у прихильному для Німеччини дусі бувш. бельг. мін. вн. справ соц. Дестре. Домагався теж оставити Вандервельдові вільну руку в Женеві, висловлюючи погляд, що там удасться порозуміти в дусі Льокарна.

## НОВИНКИ.

— **Раз на три роки** показався пресовий цензор у Львові ласкавим для тижневика „Свобода“ і таким чином найновіше число цього популярного органу вийшло — як це не дивно! — без білих плям.

— **Зразковий Театральний Гурток** при Т-ві „Просвіта“ у Львові ставить в неділю 7. березня в год. 7. веч. в салі Тов-а ім. Лисенка „Чумаки“, комедію в 4-х діях І. Тобілевича. Є це заразом перша інавгураційна вистава Гуртка, що зложений з кращих, вибраних сил аматорських гуртків Львова й передвість, поставив собі за мету пропагувати між аматорами і їх режісерами добрий репертуар, поважну, серіозну сценічну працю і гру. Доходами з вистав хоче Гурток помогти Т-ву „Просвіта“ у виданню театральних пєс і теоретичних творів, сьогодня так дуже потрібних аматорам. Праця в Гуртку кипить, проби „Чумаків“ добігають кінця. Сама пєса незвичайно гарна й цікава. Це перлина серед комедій великого нашого драматурга і дивуватися треба, що її мало хто дотепер ставив. Вибір Зразкового Театр. Гуртка дуже щасливий, бо коли тепер що-раз частіше чується нарікання режісерів, що, мовляв, нема що грати, нема пєс і т. п., то „Чумаки“ у виконанні Зразк. Гуртка дадуть їм змогу переконатися, що між так званими старими річами є ще не одна цінна перла, котру належалоб тільки вигребати із забуття.

— **Льокаторський закон.** При оновлюючому ухваленні закона про охорону льокаторів перейшла зміна, що для однокімнатних мешкань залишається підвишку комірного від 1. квітня до кінця року. Самітний льокатор, котрого місячний заробіток виносить 80 зол. і льокатор із родиною, що заробляє 120 зол., можуть платити чинш ратами. Безробітні увільнені від ексмісії на протязі 12 місяців. Закон відіслано до сенату.

— **Поміч голодним і безробітним.** Львівський Горожанський Комітет помочі голодним і безробітним присилає нам таку оповістку: Заведення СС. Альбертинок (Золота 6) буде безплатно видавати поживні зупи з додатком хліба за тих, які легітимацій, по які інтересовані можуть зголошуватися до „Zjednoczenia Towarzystw kobiecych“ (вул. Оссолінських 11/I) в подвірю) щоденно від 11 до 1-ої год. Без сумніву голод і безробіття важко дошкулюють українському населенню Львова. Боімось тільки, щоб те „Zjednoczenie Towarzystw kobiecych“, використовуючи голод і нужду, не перетворилося в „патріотичну“ установу або агітаційно-денаціоналізаційну організацію. Знаючи прийоми польської гуманітарности, треба перестерегти голодне й безробітне населення перед зазіханнями на душу бідних і нещасних.

— „**Знудження осадника на Волиню**“. Так названа стаття Тадеуша Дворжковського з Луцька у „Варшавянці“ (ч. 61). В ній подається, що пляцевація на Волині в 1921—22 рр. мала таке відношення: 60 прц. кольоністи зайні, 40 прц. місцеве населення; в 1923 р.: 40 прц. кольоністи зайні, 60 прц. місцеве населення; в 1924—1925 рр.: 100 прц. місцеве населення. Дальше вичисляються такі села й осади, де кольоністи частинно відпродали свої наділи місцевому населенню і виемігрували з Волині в часі двох останніх літ. Це Сади, Торговиця, Борбин, Смордва (всі в дубенському пов.), Скурче (пов. Луцьк), Повщік (пов. Володимир Вол.), кольонія Зигмунтів біля села Звиняче і Катеринівка біля села Бряни (пов. Горохів) і ін. Дописувач движе найбільше, що кольоністи кидають навіть місцевости з дуже урожайною землею, прим. в повіті кремінецькім і дубенськім, і виїздять на захід. Загальну цифру переняття досі від більшої власности на кольонізацію землі подає Дворжковський на 61,845 га.

— „**Русскіе въ Галиціи**“. Під таким наголовком поміщена в берлінському щоденнику „Руль“ (ч. 1592) ентузіястична стаття про „русское національное созпание“ в Галичині. Притоку до написання цієї статті дало варшав. кореспондентові „Руля“ ювилейне свято у Львові з нагоди 100-ліття уродин Наумовича, що відбулося в „Народньому Домі“. Свято це було попереджене богослуженням у львівській православній церкві, „що все більше стає центром духовного й церковного обєднання русских Галичан“, а закінчилося — танцями. Кореспондента „Руля“ радує участь у святі „русскихъ дѣятелей“ з Варшави й Волині, а ще більше те, що церковна часть свята відбулася в православній церкві. З того робить він висновок про живучість „русскаго движенія“ і заповідає на найближчу мету — масовий рух за поширенням православія не тільки між селянством і міським населенням, але навіть між гр.-кат. духовенством... Тут на місці ми якось ні про одно ні про друге, як загалом про москвофільський рух, нічого не чуємо.

— **Наукове Товариство в Харкові** влаштовує дня 14. березня 1926 р. ювилейне святкування 30-літньої педагогічної діяльности Чепіги, відомого редактора першого українського педагогічного журналу в Києві „Світло“ й автора численних педагогічних праць та шкільних підручників українською мовою. — Письмові привіти й телеграми слати вчасно на адресу: Наукове Товариство, на руки О. І. Попова в Харкові, площа Карла Маркса ч. 2, будинок школи ім. Карла Маркса.

— **Василь Авраменко**, відомий балетмайстер, уладив у канадійському місті Торонто при помочі учнів своєї торонтської школи вечір українських національних танців, що відбувся 24. і 25 лютого ц. р. в Стендард-театрі.

— **Напад на поїзд.** На шляху Коростень-Острів (біля Вловлявка) бандити задержали поїзд сильною револьверовою пальбою. Вийшли до почтового вагону, в якім везено багато грошей. Кондуктор відстрашив напасників револьвером. За бандитами загинув слід.

— **Фальшівники долярів.** У Львові поліція арештувала Леонарда Масського й його помічника Пельца за фальшування долярів. З 1-долярових банкнотів переробляли 10-долярівки.

— **Пекольна машина і мивні теорії.** Читачі пригадують собі може недавне самогубство чи вбивство 19-літнього студента Макольондри на личаківському цвинтарі, недалеко дому свого батька цвинтарного камінкара. Слідство не найшло винуватця і не розяснило причин смерти молодого чоловіка. Вчора суд[illegible]

# Дух злоби і безсилля.

Numerus clausus діляє не лише на широкій світовій арені, але ще практичніше проявляється у внутрішній політиці поодиноких держав. Війна зі своєю розторощуючою силою звела в нівець життя і вартість одиниці людини. Numerus clausus нехтує й убиває життя і вартість цілих гуртів, кляс, суспільностей народів.

Світова війна втягала в свій круговорот воюючі сторони, ступнево поширюючи базу нищення. Переворотів, революція, насильне захоплювання сильнішими територій слабших та тісно звязані з усім цим трактати ще поглибили базу лихоліття. Їх вицвітом, їх льогічним висновком є numerus clausus, бо тільки при його обмежуючому діланні можна створити ілюзію сили, можна обманювати себе міражами величі, можна думати про збереження добутого й награбленого.

І тому таке широке, універсальне приноровлення має numerus clausus. Внутрі ще більше як на світовій арені.

Ф. Ф.

## Доля льокарнеського корабля.

„Бути або не бути"..

Польська преса повторяє в ріжних формах думку висловлену паризьким кореспондентом „Курєра Варшавського", що справа вступу Польщі до Ліґи Націй рівняється проблємі: „бути або не бути Ліґи Націй". Від розвязки цієї проблєми залежить доля Льокарна, а з ним усього европейського миру. У звязку з такою ультиматиною ситуацією ростуть чутки, що всі великі держави є за признанням постійного місця Польщі: Англія, Франція, Італія, Еспанія, південно-американські держави, Чехословаччина. Нерішена є Бельгія, а неприхильна Швеція. Якщо Швеція є справді відокремлена у своім становищі, тоді її старші сусідки переконають її про потребу зміни поглядів. Якщо ні, і розбіжність поглядів у Ліґі Націй є більша, як це передає нині польська преса, тоді Ліґа Націй радитиме не над обновою Европи, а над рятуванням останніх частин мирового корабля, пущеного на Леманське озеро.



## Проти тайної дипльоматії.

Голос південно-африканської домінії.

Головним арґументом, довкола якого веде дискусію Англія, Франція та Німеччина щодо участи Ні.

---

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК. 2)

# Нова доба нашої церкви.

Без власної могутньої ідеї ніяка організація не може розвиватися, ні нація, ні держава, ні Церква. Адже тільки жива ідея може дати одушевлення, яке потрібне, щоби перемогти всі перешкоди й осягнути мету. І ось тому Достойний Ювилят з деякими чеськими — що так скажу — „любителями" унії, яким був бл. п. оломунецький архиеп. Стоян, організує відомі уніонні велеградські зїзди. Під оглядом безпосередньої можливости унії були ці зїзди до світової війни подвигом, який характеризує латинська фраза „contra spem spero". Володілаж тоді сильна царська Росія, яка згнобила унію на своїй території. Тому й не диво, що римські круги не дуже то прихильним оком гляділи на велеградські зїзди. Але такі подвиги питоменні „людям будучности". А нині велеградські зїзди мають офіціяльне признання в Римі і численні свої відгуки в катол. світі: уніонні зїзди, „тижні", чи як їх там звуть, стали просто потребою „духа часу".

Реальне значіння мали велеградські зїзди в тому, що робили розголос унії, збуджували одушевлення і почасти-почасти причинились до вироблення ідеольогії для унії.

Ось це була би загальна схема діяльности Митрополита Ювилята — діяльности, що підготовляла нову добу для нашої Церкви.

Прийшла світова війна і з нею обставини, про які ніхто й думати не міг. А вони є вірним, дивним доповненням діяльности нашого Митрополита. Що передтим було неймовірним, стало почасти дійсністю, а почасти можливістю. Бували моменти, коли здавалося, що унія поширується на цілу Україну, або бодай на значну нову територію. Очевидно, булаб це унія „від припадку", як усі загальні історичні унії дотепер. Та надії розвіялись. Ще прикріще! Обставини так зложилися, що для нашої Церкви, як нераз у життї не оцінюємо, наступила катастрофа.. Мабуть Провидіння, якщо вільно так говорити, має вже досить уній „від припадку", — уній під пресією обставин. І тому законсервувало нас у Австрії, щоби з нашого кореня розвинулася унія нового стилю, нового характеру; унія, що стоятиме на своїх власних ногах і житиме й ростиме без „панської волі", а своїми власними ідеями, сильними життєво й історично. Це нині вже кожному думаючому ясно, що унія, основана в історії на випадку, побудована на похилій площі, не зможе жити. Її нині не потребує ні одна з тих державних властей, що панують на наших землях. А в світі нині — також у релігійно-церковному — нема спокою; стираються ріжні струї, воюються ріжними крикливими, приманчивими, релігійно-церковними ідеями. Без живої і яркої своєї ідеї унія не зможе жити. Адже нічого иншого нема, що могло би піддержувати її в життї.

Не треба її нині ні одній державній власти, але треба її українському народові для переведення зразкової церковної організації, для піднесення релігійної культури, для звязку з катол. Заходом. Треба її Західові як нові молоді соки. Треба її цілому історичному християнству, бо воно — особливо на наших землях — у новому положенні: сильні вороги проголосили засуд смерти на нього. А в такому положенні браття повинні собі подати руки й забути свої межиусобиці.

Якаж може бути наша провідна ідея — ідея унії нової доби? Я вже сказав, що вона мусить бути жива і сильна життєво й історично. Я вповні свідомий того, що можуть мені закинути обезцінювання історичної унії і навіть незнання її психи. Чиж може бути більша ідея, як сполука з катол. Церквою? А це була, є і мусить бути чільною ідеєю унії. — Згода. Але „сполука" це надто широке поняття — ціле життя включається в ній. Що отже і як розуміти під цею „сполукою"? Авжеж передовсім догматичну єдність. І багатьом, і католикам і православним — здається, що ось тут суть річи. В дійсности оце догматичне порозуміння між Сходом (Греками й Українцями) і Заходом уже нераз в історії тріюмфувало, а одначе історичні унії завсіди були слабі і ніколи не сповняли надій, покладаних на них. Значить, що головний „камень преткновенія" між Сходом і Заходом не становлять догми. Щож отже? Ціле життя — життя, яке хоче задержати і розвивати свою індивідуальність, яке шукає сили, творчости, независимости, або бодай рівнорядности. Візантія відпала від Риму тільки тому, що мала традицію політичної і культурної переваги над Заходом, а з упливом віків — усе на світі змінюється! — побачила, як її Захід випереджує політично і життєво, і що вона не зможе додержати кроку Західові...

Відчувала Візантія, що прийдеться її піддатися життєвій гегемонії Заходу, перестати бути джерелом свойого життя і приймати „воду життя", яка з Заходу припливе до неї... Візантія, горда на свою світлу історію, не могла цього переболіти і шукала рятунку в сепарації. Догматичні ріжниці, ті марні дрібниці, які підносили Греки особливо в початках сепарації, були просто вишукані, щоби служити за покришку. І ось тому схиблені всі праці катол. теольогів, котрі розправляють про догми і ще раз про догми, хотячи переконати православний Схід. На тому полі не виробиться ідеольогії для унії, ні не збудується мосту для православних. Православним треба дати не слова, але живий приклад гідної, славної для Сходу унії. На жаль, побоювання Візантії — треба сказати правду, хоч для декого, який її не зрозуміє як слід, може вона видаватися просто єресю — ті побоювання сповнилися на унії, особливо на нашій. Догматичне вирівнання — цеж самозрозуміла річ. Та ми вже сказали, що не в тому „камень преткновенія". Адже перед сепарацією Візантії від Риму також була єдність у вірі, алеж була на Сході самостійність у життєвій творчости, сильний східний індивідуалізм приносив неоцінені плоди для катол. Церкви, а не тільки для себе. Унії в історії заключались в упадку сил на Сході. І ось у тому ціла трагедія унії.

(Продовження буде).